

EN GENERASJON KREVER OPPREISNING

Notater av Halvor Diesen

Vi vil i dette og neste nummer presentere en artikkel av redaktør Halvor Gjerding Diesen. Han var sønn av Halvor Thorstein Diesen og bror til Søren E. Diesen, som begge var markante redaktører i Aftenposten. Selv var han redaktør i Smaalenenes Amtstidende fra 1931 til 1969, eier og utgiver fra 1954. Alle tre med sterke politiske interesser og stor innflytelse.

Halvor Gjerding Diesen var også jurist og kom som pensjonist i kontakt med INO. Noen linjer fra et av hans brev til INO gir forklaring på hans interesse og engasjement:

«... Mitt første sjokk ved frigjøringen i 1945 var da jeg fikk høre om landssvikanordningen. Jeg hadde 8. mai skrevet en

leder i min avis med begeistring over at nå skulle rettsordenen igjen bli opprettet i Norge. Hadde jeg kjent til anordningen, så hadde jeg ikke skrevet den artikkel. For meg som jurist, spilte det naturligvis en hovedrolle at man her hadde gitt en lov tilbakevirkende kraft. Senere oppdaget jeg jo at flere bestemmelser strød mot norske rettsprinsipper...»

Senere (sept.-82) fikk INO tilsendt denne artikkel (Hankaller det selv «notater»). Stoffet er kanskje kjent for mange. Det interessante og gledelige er å se en gammel og i høyeste grad aktverdigg høyreredaktør og jurists tanker og meninger i lys av de kunnskaper han har samlet om disse tingene. En sannhets-søker på sporet. Da teller ikke prestisje og fordom-mer.

DEL I:
Når man, såvidt mange år etterpå, skal forsøke å trenge nærmere inn i okkupasjonstidens historie, er det nødvendig å gjøre seg opp en mening om hvorvidt det fundament som historieoppfatningen hittil, av denne tid, er holdbar eller ikke. I den hensikt er det nødvendig å gå tilbake til tiden foran den annen verdenskrigs utbrudd i september 1939.

Norge hadde i det øyeblikk

en regjering av Arbeiderpartiet. Det var en mindretallsregjering, som bygget sin parlamentariske stilling på en avtale med Bondepartiet. Denne regjering var utgått av et parti, som i 1933 prinsipielt stemte for en avvikling av landets forsvar. Stortinget vedtok samme år en ny forsvarsordning, som betød en vesentlig svekkelse av forsvaret i relasjon til den tidligere forsvarsordning, som var vedtatt i 1927, men som

heller ikke var ført ut i livet.

Da krigen i Europa brøt ut i september 1939, erklærte den norske regjering, slik som også de andre nordiske lands regjeringer, at Norge ville holde seg nøytralt. Men de foranstaltninger som ble foretatt for å bevare denne nøytralitet, var små og lite tilfredsstillende. Norges geopolitiske stilling var den samme som under den første verdenskrig. Det var iallfall ikke blitt fordelaktigere. Tvert om var det fra første øyeblikk klart at den tyske krigsmaskin var enda mere avhengig av den malm fra de svenske gruber, som ble skipet ut over den norske havn Narvik.

Og hvis man ikke hadde vært

oppmerksom på det på forhånd, ble man straks minnet om det ved de mange krenkelser av vårt sjøterritorium, som fant sted helt fra første øyeblikk av, fra begge de krigførende stormaktsgrupper.

Det russiske overfall på Finland (vinterkrigen) burde også skjerpet oppmerksomheten. Når Hitler hadde åpnet storkrigen med overfallet på Polen, var det fordi han hadde truffet en avtale med Stalin. Det var en avtale som nærmest lignet en ikke-angrepspakt, men som man visste hadde mange hemmelige bi-avtaler. Av disse forstod man snart, var delingen av et større interesseområde-

(Forts. side 6)

HYLLEST TIL TYRANNIET

Av John Sand

Den 4. juli 1945 ble Norsk Sovjetisk Samband stiftet. Selvsagt hadde Sambandet også «borgerlige» medlemmer i styret, bl.a. general Otto Ruge.

Dagen etter kan VG på første side fortelle at «sal og galleri i Aulaen var fylt til siste plass... Magister Olav Dalgard uttrykte sin glede over den forståelse for Sovjetsamveldet som nå var trengt igjennom i Norge.» Til slutt står det i avisens oppslag: «Fra møtet ble det sendt et hilsmingstelegram til marskalk Stalin.»

Da Sovjet-staten fylte 50 år, reiste den «borgerlige» kirke- og undervisningsminister til Moskva med en hyldningsadresse som hadde følgende innledning:

«Gjennom sin 50-årige historie har Sovjetunionen utført et veldig arbeid med det siktemål å gjøre livet så rikt og trygt som mulig for hvert individ, uansett hvilken av unionens

mange nasjonaliteter det tilhører. Trass i ulikhetene i økonomisk system og ulikhetene i våre styresett har det norske folk de samme idealer for menneskene.»

Den kjente Ap-mann Haakon Lie spør - under henvisning til adressen - «Kan hykleri drives stort lenger? Visste kirke- og undervisningsministeren intet om deportasjonen av hele folkeslag, om likvideringen av kulakkene (småbrukerne) som klasse, om fengsling og henrettelser uten lov og dom? Selvsagt gjorde han det, akkurat som alle de politikere, kunstnere, leger, etc. som satte sitt navn under adressen.»

Et annet sted skriver Haakon Lie: «Jeg tenker på de radikale intellektuelle som kunne forklare Stalins terror, deportasjonene, torturen og konsentrasjonsleirene. Arthur Koestler kalte dem demokratiets halvjomfruer.»

(Inntatt i Nordlandsposten)

Den Norske stat uten krig og uten allierte

Av Anton Olstad
oberstlt. cand. phil.

I avisinnlegg og debatter er brukt uttrykket «mot Norge og dets allierte» om frontkjempernes deltagelse i den finske fortsattelseskrig mot Sovjet. USA opprettholdt under hele krigen amerikansk representasjon i Helsinki. Storbritannia erklærte Finland krig 6. desember 1941. Norge erklærte ikke Finland krig. Det gjorde ikke USA heller.

Den norske regjering i England undertegnet en avtale med britene om militært samarbeide om våpen, kommandoforhold og utstyr. Som frontkjemperne i Finland brukte tyske uniformer, brukte norske avdelinger i Storbritannia og Canada bri-

tiske uniformer. Det var et hensiktsmessighetsspørsmål. Om det hadde sammenheng med Norges kapitulasjon 10. juni 1940 er en annen, ikke drøftet sak.

Regjeringen i London undertegnet mot slutten av krigen avtaler med USA, Storbritannia og Sovjet om hvordan en krigsavslutning i Norge skulle organiseres. Men vi var ikke formelt allierte med noen av stormaktene. Det har også tidligere utenriksminister Koht bekræftet.

Folk må i et demokrati få lov å ha sine egne meninger om det i Finland for finske midler skal reises en bauta over nordmenn som sloss for Finland, eller ikke. Det er riktig å minne om at bautaen ikke er heder til det man har kalt landssvikere, men

Det humane retts- oppgjør

Av Frederik Skaubo

Det har vært et vanlig argument når oppgjøret etter den tyske okkupasjonen er blitt kritisert at det «var da så human». Bl.a. blir det hevdet at hele Landssvikanordningen simpelthen var laget for å kunne gi oss «landssvikere» en ekstra mild behandling. Det er en oppfatning som vi har problemer med å dele. Alter relativt, heter det imidlertid, og nedenstående lille godbit kan jo forklare hvorfor mange mener vi var heldige. Den er sakset fra «AV UKENS LESNING» i Farmand nr. 7, -74.

«Vid fredsslutet 1945 träffar han (den svenske statsråd Nils Quensel) utenrikesministeren i den norska exilregjeringen, sedermera generalsekretæren i FN, Trygve Lie, och anförtros att denna i samband med sitt lands befrielse rekommenderat avretning av 5.000 normmenn på en enda natt!

(Stig Ahlgren i Veckojournalen i en anmeldelse av Nils Quensels posthume «Levnadsminnen»)

en finsk takk for hjelp i Finlands krig.

I hvor liten grad vi var allierte med Storbritannia og USA fremgår av det oversatte faktum at tyskernes kapitulasjon i Norge ikke gikk til HKH kronprins Olav som på det tidspunkt var norsk forsvarssjef, men til en kommisjon ledet av en brite og at Norge var delt opp i 5 områder, hver under en britisk «Zone Commander», til tross for at det på det tidspunkt var utnevnt norske distriktskommandosjefer.

Finske offiserer, dekorert med det tyske Jernkorset, har etter krigen deltatt sammen med norske offiserer i kurs for deltakelse i FN-tjeneste. Det medførte ingen praktiske problemer.

BLIKK PÅ VERDEN

Av Arbirer

Ikke etniske konflikter

Det irriterer meg nokså sterkt at uro og kamp på de forskjelligste kanter av kloden av media og alle slags kommentatorer alltid beskrives som «etniske konflikter», dette i et bevisst forsøk på å sverte og mistenkeliggjøre alt som heter nasjonalisme. Sannheten er at de fleste områder herjes av kulturelle konflikter, helt i overensstemmelse med hva den kjente amerikanske professor Huntington spør om fremtiden.

Hvis vi for eksempel ser på det tidligere Jugoslavia, må vi fort konstatere at de etniske forskjellene er svært ubetydelige. De kjempende partene er etnisk sett nær beslektet enten de kaller seg serbere, kroater eller muslimer. Om vi derimot legger en kulturell vurdering til grunn, er motsetningene helt klare og tydelige. Kroatene er romersk-katolske og nær knyttet til den gamle østerriksk-ungarske kulturkrets. Serberne er greskkatolske og preget av gammeldags storserbisk tenkning. Muslimene er enten serbere eller kroater, men er en levning fra det tyrkiske herredømmes tid, da disse menneskers forfedre samarbeidet nær med de tyrkiske herrer og gikk over til muhammedanismen. Er noen egentlig i tvil om at det er disse vesentlige kulturelle forskjeller og ikke etniske forhold som er årsak til borgerkrigen?

Om de pågående kamper i Kaukasus kan man si tilnærmet det samme. Ved nærmere ettersyn viser det seg å være en kamp mellom kristne og muslimske kulturer, men det er det få kommentatorer her i Vesten som legger vekt på. I Afghanistan er det ikke forskjellige folkeslag, men stridende muslimske sekter som skyter på hverandre. Selv i Midtøsten kan vi stille spørsmålet om det ikke mer dreier seg om en religionskrig, om en kulturell krig. Jøder og arabere er av samme opphav. De er semitter og meget nær beslektet med hverandre. Men det ene folk tilber Jahve, det andre Allah. At det er en viktig grunn til motsetningene, lar seg knapt benekte.

At nasjonalisme kan utarte til sjøvinisme og i noen tilfeller til imperialisme og derfor føre til krig, lar seg ikke benekte, men derfor skal man ikke tillegge nasjonalismen skylden for ulykker den er ganske uskyldig i.

Ozonlaget

Jeg har tidligere dristet meg til å banne i miljøhysterikerne «kirke» ved å sitere forskere som ikke holder med dem når det gjelder dommedagsvarslene i forbindelse med ozonlaget. Når jeg allerede har bannet én gang, kan jeg like gjerne gjøre det en gang til ved å sitere de norske forskerne Åsmund Rabbe og Søren H.H. Larsen (Aftenposten mrg. 10/3). De forteller bl.a. at ozonlaget over Oslo i februar var 6% tykkere enn normalt, og trekker forøvrig følgende konklusjon: «Den negative betydning for ozonlaget som disse RfK-gassene er blitt tillagt av mange forskere, synes imidlertid å være noe overdrevet, all den stund de ikke har lagt særlig vekt på naturens egne utslipp, og dessuten har de mer eller mindre neglisjert de dynamiske endringer i atmosfæren.» Aftenposten og særlig avisens medarbeider Mathismoen har i mange år ligget under for hysterikerne, og det er typisk at ovenstående ganske oppsiktsvekkende opplysninger er gjemt vekk som leserinnlegg. Hadde det kommet opplysninger med motsatte fortegn, var de sikkert blitt slått stort opp på første side. Intet fornuftig menneske vil benekte at vi må ta best mulig vare på vårt miljø, på våre naturgitte omgivelser, men når man forfaller til dommedagsvarslere, skaper man bare inntrykk av at problemene er uoverkommelige, noe som igjen fører til oppgitthet og handlingslamelse.

Valg i Sør-Afrika

Når dette skrives, har det ennå ikke vært holdt valg i Sør-Afrika, men det forestående valg har i hvertfall i høy grad tilspisset situasjonen. Det er blitt tydeligere og tydeligere at frontene ikke uten videre går mellom sorte og hvite, men at motsetningene i noen grad krysser de etniske grenser. Det vi imidlertid alle må håpe på, er at kontroversene ikke må ende i borgerkrig.

Norge, en del av Europa

Av E. L., Oslo

DEL III

En av Arbeiderpartiets ledende menn fra denne tiden uttalte således: «Men skulle likevel krigen komme, så er det vår plikt å forandre krigen til borgerkrig. Skulle det, tross vår protest, komme til krig så skal vi vende våpnene den rette vei.»

Så sent som i 1935 hadde Det norske Arbeiderparti en programpost som gikk ut på at det skulle sette i gang generalstreik hvis Norge kom i krig. Det var altså generalstreik for å lamme eget forsvar i det Norge som skulle kjempe mot fienden. Denne agitasjon var tydelig et av de fenomener som bidro til å gjøre det lett for Hitler å gjøre seg til herre over Norge. Når store partier erklærte offentlig at de ville vende våpnene den annen vei, var det også klart at alle forestillinger om hva man kunne gjøre i krig måtte bli forkvaklet. Det er ingen som venter kampdyktighet hos et folk hvor en slik agitasjon tillates å være så høy- røstet.

Kort tilbakeblikk etter 1939

Jeg henviser her til en seriøs artikkel av Nils Morten Ud-

gaard over fire spalter i Aftenposten for 13.8. 1970, hvor han bl.a. anfører:

«På britisk side er Churchill den mest aggressive: I desember 1939 foreslår han at britene skal ta og holde baser på norskekysten, han tror ikke på effektive tyske mottiltak i Norge - men ville være glad om tyskerne slo til. Vinteren 1940 er han og hans regjeringskolleger enige om at det ville være en fordel for de vest-allierte om krigen ble utvidet til Skandinavia, men når utvidelsen kommer er det på en måte som de ikke hadde tenkt seg mulig. Det er en historiens ironi at disse feilvurderingene, som Churchill har en så stor del av ansvaret for, førte til det regjeringsskiftet som bragte ham til topps i Storbritannia.»

Man kan forøvrig beskyldte Hitler-Tyskland for mange stygge ting. Norges 9. april 1940 har vi nordmenn dog hovedskylden for selv. Dette er den nakne sannhet.

Det Churchill angivelig førte sin verdenskrig for, var at man skulle få tenke, si og mene fritt det man ville. Ser man på verden etter 1945, så synes hans anstrengelser stort sett å ha vært forgjeves. Aldri har det vel vært så mye diktatur og menings- tvang, og så lite virkelig demo-

krati som frem til sammenbruddet i øst.

I den forbindelse henvises til Farmand, nr. 50, for 11.12. 1965, hvor Sverre Sire, Drammen, bl.a. skriver følgende:

«Man hevder at USA har reddet Europa fra blodige tyranner. Det er en merkelig påstand når man tenker på det som er skjedd: Baltikum er utslattet av Sovjet - tilhører ikke det Europa? Hele Øst-Europa med ca. 100 millioner mennesker ble overlatt til Stalin. Kan det kalles å redde Europa?»

Nei, sannheten er den at USA har reddet kommunismen, og uten den hjelp Sovjet fikk av USA ville Sovjet ikke ha eksistert i dag og NATO ha vært overflødig.»

Idar Aarheim skriver i en stort oppslått artikkel i Morgenbladet for 29.3. 1967 om dette emne bl.a. følgende:

«Russerne har etter krigen utslettet tre nasjoner av kartet (Estland, Latvia og Litauen) og innført diktatur i Polen, Øst-Tyskland, Tsjekkoslovakia, Ungarn, Romania og Bulgaria. Millioner av mennesker fra disse land er blitt torturert, massakrert eller deportert til dødsleire og tvangsarbeidsleire i samme tidsrom av myndighetene i Kreml. Samtidig er sivillbefolkningen i stor utstrekning blitt utplyndret av russerne og den kommunistiske overklasse (særlig i de første etterkrigsår) og kvinnene var daglig utsatt for voldtekt fra Den røde armés udisiplinerte soldat- horder.»

Dette helvete som her er beskrevet, varte frem til slutten av 1980-årene, da motrevolusjonen reiste seg med Berlinmurens fall.

Ideal og virkelighet

Et ideal er alltid basert på en idé. Et menneske som har et ideal vil nødvendigvis komme i konflikt med virkeligheten, uansett hva idéen innebærer. - Man har sikkert overvurdert menneskenes mulighet for å være gode, men det betyr ikke at det gode ikke har realitet. Dette ligger til grunn for all stor dikting, for all stor tenkning, at vi tilstreber det umulige. Det er i denne streben vi realiserer vår menneskelighet og skaper de ting vi setter høyt. Har vi ikke noe slikt for oss, er jeg redd for at den skapende virksomhet vil forflates. - Jeg tror også at like meget som en skal øve seg i å tåle urett mot seg selv, like meget skal en skjerpe sin lidenskap mot urett når den måtte treffe andre.

SLUTT

Glemte sannheter

Av Willy Bjørneby

Jeg er den lykkelige eier av en hel del gamle årganger av det intelligente, vittige og modige bladet «Farmand». I disse opprørte Ja og Nei-tider om EU-medlemskap finner jeg tilfeldigvis i Farmand for 8/7 1967 et innlegg om dette brennbare tema, skrevet fem år før 1972, da det ble et knapt nei til å bli med i «Fellesmarkedet». Det var skrevet av den dengang meget betydningsfulle høyrepolitiker Gunnar Jahn. I sitt innlegg som jo var forbløffende fremsynt skrevet for 26 år siden, sier han bl.a.: «Diskusjonen idag dreier seg først og fremst om de økonomiske forhold for å ta vårt land, om hvilken virkning medlemskap i Fellesmarkedet (EU) vil ha for vårt landbruk, våre fiskerier, vår industri osv. Men dette er ikke det viktigste. Hovedsaken er de politiske konsekvenser som vil måtte bli følgen, nemlig dette å gi avkall på noe av sin suverenitet. Jeg hører ikke med til dem som under ingen omstendighet mener man

må oppgi noen selvbestemmelsesrett. Men å oppgi den til land som Frankrike og Vest-Tyskland, der demokratiet ikke er hva jeg vil kalle et sant demokrati, det kan jeg ikke være med på. Da heller stå utenfor og ta de økonomiske følger dette vil få.» (Sitat slutt.) Dette skrev høyremannen Gunnar Jahn, og etter 1972 viste det seg hvor rett han hadde, idet ingen av Ja-sidens undergangspådommer for Norge, gikk i oppfyllelse. Når Ja-siden nå atter prøver å bløffe det norske folk med de samme katastrofe-trusler, bør man huske på og lytte til det som intelligente og fornuftige folk som Gunnar Jahn etc. sa og mente den gang - og siden er jo også oljen kommet til, som de også vil slå kloa i. Glem heller ikke at vi skal betale 14 milliarder - fjorten tusen millioner - kroner om året for å få lov til å danse med de ukjente ulver, mens halve vårt landbruk må nedlegges. Våre kjekke norske gutter er jo bra som kanonføde i vargenes blodige glefs!

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
HAKON WARENDORPH

Adresse: Postboks 3239 Elisenberg, 0208 Oslo.

Kontortider:
Tirsdag og onsdag kl. 11-15.
Telefon: 22 19 06 71.

Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 220,-).
Giro: Post 0808.51 64504. Bank 6063.0501248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.

Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spalte m. Minstepris kr. 100,-.

Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG
ISBN 0802-9652**Sveriges TV2 orienterer**

I Sveriges TV2 i en sending ved midnattstider søndag 20. mars ble sendt en særdeles tankevekkende reportasje om «kollaboratørenes» skjebne i de okkuperte områder som Israel nå kanskje forlater. De palestinske samarbeidsfolk har ingen illusjoner om hva som venter dem. Flere er allerede henrettet, hjemmene brent og familier jaget bort.

Programlederen hadde historikeren Hans Villius (?) som sidekommentator og intervjuobjekt, og det var nærliggende - selvfølgelig - å sammenligne med oppgjøret i Norge. Forbausende var det å konstatere at en (eldre) historiker i vårt naboland hadde så små kunnskaper om hva som skjedde i Norge under og særlig etter den tyske okkupasjon.

Historikeren trodde (!) bl.a. at bare Quisling ble henrettet og at bare et fåtall ble rettsforfulgt. Forunderlig var det også med hvilken nonchalans han omtalte betydningen av de internasjonale avtaler som gjelder for krig og okkupasjon. Lover som er avgjørende for sivilbefolkningens rettigheter, plikter og skjebne, og som stort sett ble etterlevet av begge parter i Norge. «Disse bestemmelser blir så allikevel ikke tatt hensyn til», var Villius' kommentar til programlederen.

En litt forunderlig seanse, ikke minst i lys av et nabolands nære historie og det dypt alvorlige tema som ble behandlet. Vi har vel lov å forundre oss over programlederens (?) valg av faglig støtte.

Det ble henrettet 25 i alderen 20 til 64 år. Det ble ført 92805 saker og 46085 ble idømt straff, ca. 5299 fikk «påtaleunntakelse» fordi man ikke hadde kapasitet til å gjennomføre oppgjøret (selv på den summariske måte det foregikk), alle ble fradømt statsborgerlige rettigheter og de aller fleste fikk inndragninger og måtte betale erstatninger. Intet land i Europa hadde et så omfattende hevnooppgjør. Vi skal ikke trette med detaljer. De er smertelig kjent av våre lesere. Vi skal heller ikke repetere hvilke store fordeler et - stort sett - godt «kollaborerende» norsk folk hadde av de internasjonale lover og avtaler som både Tyskland og Norge hadde ratifisert. Fordeler som ikke minst kom norske «kollaboratører» til gode etter krigen. Da var imidlertid medlemmer av NS og frontkjempere untatt fra den beskyttelsen.

En lærdom kan vi naturlig trekke av dette: Vi er verdens midtpunkt bare for oss selv. Det betyr allikevel ikke at vi som mere perifere fenomener skal være uten interesse og betydning - særlig ikke for våre nærmeste naboer. Det gjelder begge veier, utenom og innenfor grenser - i stort og smått. Det handler om å bry seg - om.

Veteran går fra borde

De mange av våre lesere som har savnet Hans Olavsen i de par siste utgaver av Folk og Land, har så absolutt dette til felles med redaksjonen. En av Folk og Lands flittigste og mest kunnskapsrike støttespillere gjennom mange, mange år har funnet tiden inne til å begrense seg noe. Han er fortsatt i stadig virke for «vår sak» og nedleg-

ger et fortjenestfullt arbeide. Det er en trøst - om enn mager - for redaksjonen, som i «alle år» har trukket veksler på hans energi og kjennskap til NS' historie og til gammel og ny politikk ute og hjemme. Vi takker for dette og for de mange klare og beherskede artikler og innlegg.

HaWa

Erik Gjems-Onstad på INO's vårmøte

Av HaWa

Tirsdag 22. mars arrangerte INO temamøte med høyesterettsadvokat Erik Gjems-Onstad som foredragsholder. Tema var egentlig «Den psykologiske krigføringen under siste krig», men det var så omfattende at Gjems-Onstad hadde valgt å fortelle om sine egne opplevelser. Det ble jo også ganske omfattende.

Som de fleste ganske sikkert vet, var Gjems-Onstad meget aktiv i den illegale tjenesten som for ham var det naturlige kampsted, men han var villig til å innrømme den annen side hederlige motiver. Tyskerne var selvsagt den stygge ulven og «Weserübung» var Hitlers uprovoserte plan for besettelsen av Norge. Han kom ikke inn på hvilke fordeler Hitler skulle ha ved et slikt «tiltak», heller ikke at alle militære stormakter selvsagt har alle tenkelige alternative planer klare for angrep og forsvar. (Hadde Norge hatt planer for håndhevelse av sin nøytralitet, hadde vi ikke hatt tysk okkupasjon. Heller ikke hvis England hadde unnlatt å utnytte vår svakhet.)

Gjems-Onstad berettet engasjerende om sine aktiviteter, om sabotasjeaksjoner, meldingstjenester og nestenkonfrontasjoner med Rinnan, som han karakteriserte som en usedvanlig dyktig og nådeløs etterretningsmann som klarte å infiltrere det illegale nettet i Trøndelag, hvor Gjems-Onstad hadde sin virksomhet og kom-

mando.

Hjemmefrontmannen var - som rimelig er - av den oppfatning at den illegale virksomheten hadde betydning for krigens utfall, og mente at de negative konsekvenser for sivilbefolkningen måtte aksepteres. Han hadde fått britenes (!) tilatelse til drap, som vi forstod det ikke hadde vært aktuelt å benytte seg av. Han mente at den illegale virksomheten som isolerte NS-folk, var en psykologisk påvirkningsfaktor og også på den måten var rettferdiggjort.

Han fikk naturlig nok liten oppslutning for sin tese om at de britiske «commandos» var å sammenlikne med Waffen SS. Det tydet på at han ikke var godt nok orientert om Waffen SS' oppbygging og oppgaver.

Foredraget var først og fremst en sprudlende beretning om vågemot og hasardiøse raids, men det var også den håndsrekning som så mange mindre romslige ikke har villet gi eller ta imot. Den friske ordvekslingen som fulgte etter foredraget og den sterke applausen, ga uttrykk for uenighet på mange historiske og politiske felter, men gjensidig respekt for innsats og motiver. På den måten var foredraget og aktørene et nytt prov på at INOs linje; saklighet, fasthet og kontaktskaping er et positivt veivalg.

Som vanlig var det hygge og bevertning etter foredraget. INO-formannen, Knut Baardseth, loset lunt gjennom møtet.

Minnesmerket i Finland

Det er sendt takkekort til alle de hundreder som har sendt inn bidrag til Minnesmerket i Finland. På noen få postgiroblanketter har det ikke vært tydelig navn og/eller adresse. Disse bidragstjerne takkes på denne måte.

Takkekortet er et foto av stenen med bronseplaten. Teksten på platen er: "Til minne om de 196 frivillige som falt i Fortsettelseskrigen 1941-1944", og samme tekst på finsk.

Nytt og kommentarer

Erik Gjems-Onstads engasjement i «forsvaret» av Sør-Afrika, og hans skepsis til innvandringen, er vel kjent. I den kampen har han vært en stridsmann med blanke våpen og klare meninger. I denne saks tjeneste gir han ut et lite tidskrift, «Nytt og kommentarer», som kommer ut en gang i måneden. For den som er interessert i den norske fremmedpolitikken er bladet absolutt informerende og lesverdig. Meget er innlegg hentet fra riksdagsdebatter og lokale aviser med Gjems-Onstads egne kommentarer. Det er også fritt stoff fra inn- og utland. De fornuftsstridige forsøk på å farliggjøre nynazister og «nazister» i den forbindelse fra «venstresida» er også tema.

Vi viser til annonse annet sted i avisen.

RIKSDAGSBRANNEN

27/2-33

Av John Sand

Arne Rolls spørsmål i innlegget «Ettertankens bitre trauma» i nr. 3/94, kan besvares med følgende:

Understikkordet «Riksdagsbrannen» i Gyldendals Store Konversationsleksikon, tredje utgave 1972 finnes opplyst bl.a.:

«Den gjengse forklaring har vært at Riksdagsbrannen var en nazistisk provokasjon satt i scene av Göring. Senere forskningsresultater har imidlertid bragt frem materiale som gjør det overveiende sansynlig at van der Lubbe - som hadde anarkososiale sympatier - var alene om brannstiftelsen som ble utnyttet til - fra begge sider - ubegrunnede beskyldninger av både nazister og kommunister.»

I 1967 ga Pax forlag ut boken "Årsakene til den annen verdenskrig" av A.J.P. Taylor. Han beskrives av forlaget - sikkert med rette - som en av Englands fremste historikere. På side 13 i boken skriver Taylor bl.a.: "Nazistene hadde ingen ting med riksdagsbrannen å gjøre. Den unge hollenderen, van der Lubbe, opptrådte helt alene, akkurat som han selv påsto. Hitler og de andre nazistene var høyst overrasket. De trodde virkelig at det var kommunistene som hadde tent på. Og de innførte unntakslovene fordi de virkelig trodde at det var fare for et kommunist-

(Forts. side 7)

Quisling og mobiliseringen

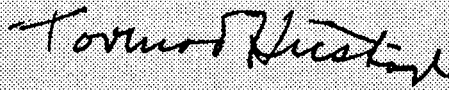
Nedenstående faksimile som supplement til artikkelen med denne tittel i forrige nummer.

Erklæring

Jeg, fhv. kommisarisk minister Tormod Hustad, erklærer at jeg var sjef for Landbruksdepartementet i Quislings første regjering fra 9. april til 15. april 1940.

Samme dag som Quisling ble nødt til å trekke seg tilbake som sjef for denne sin første regjering, sammenkalte han oss som hadde vært aktive disse dagene, 30-40 mann, til et møte i Stortinget hvor han meddelte oss at han var blitt nødt til å tre tilbake fordi tyskerne forlangte at han skulle garantere at den væpnede motstand mot de tyske invasjonstropper skulle opphøre. Dette hadde høyesterett og det påtenkte Administrasjonsråd erklært seg villig til å garantere, hvilket jeg naturlig vis ikke kunne gjøre, sa Quisling.

Oslo den 17. oktober 1964.

Tormod Hustad

Norge tilhørte aldri de allierte

Av John Sand

Den velorienterte Arnfinn Wiksaas kom for en tid siden i Nordlandsposten inn på at den engelske konge i sin nyttårstale 1944 unnlot å nevne Norge som en av de allierte. Mange tror at kongen forsnakket seg eller tok feil, men nedenstående dokumentasjon viser at kongen nok var orientert om det faktiske forhold. Da det langt fra er bare Wiksaas som er i slik villfarelse, finner jeg det på sin plass med disse fakta.

1. Halvdan Koht skriver i sin erindringsbok «For fred og friedom» s. 282: «Ho (Regjeringa) held fast på den tanken at Noreg ikkje var sambunden med noko anna land . . . Sia har den norske regjeringa haldi fast på det standpunktet at ho ikkje ville ha nokon politisk sambandsavtale med nokon framand stat.» Jfr. her et P.M. fra norsk UD v/Koht, datert 11/9 1940, hvor det fremholdes at Norge ikke har allianse med Storbritannia.

2. I en skrivelse av 21/7 1945 til Justisdepartementet opplyser Trygve Lie at det ikke ble inngått noen allianseavtale mellom Storbritannia og Frankrike på den ene side og Norge på den annen, jfr. her UK III side 295.

3. I sin doktoravhandling «Stortinget og Utenrikspolitikken» uttaler doktoranden, Erik Colban, i note 36 side 329: «I den norske regjeringens virksomhet fra 9. april 1940 til 25. juni 1945, Dep. meldinger, bd. I s. 42, står det at Norge aldri inngikk noen direkte formelle allianseavtaler med de andre krigførende land.»

4. Morgenbladet for 26/5 1979 bringer C.C.s intervju med kaptein Odd Jensen. Herr Jensen fortalte fra sitt opphold i Sverige under krigen: «Meget sent under krigen hadde Jens Bull (norsk chargé d'affaires i Stockholm) uttalt til den britiske ministers frue at han betraktet seg som nøytral i stormaktsoppgjøret.» Det bør

opplyses at Jens Bull var folkerettslærd.

5. Dette statsrettslige spørsmål er også behandlet av den verdenskjente folkeretts ekspert, professor Lauterpacht i Oppenheim: «International Law» 6. utg. bind II note til s. 253 hvor det bl.a. heter: «During the Second World War, Norway, . . . were not Allies.»

6. Spørsmålet sees også omtalt i Susquehanna University Studies vol. VI nr. 3 for mai 1959 s. 493: «Norway never joined the Allies de jure, and she was thus not represented on the Allied High Command. «På samme side heter det også: «Norway, as such was out of the activ war . . . The british forces, with Norwegian volunteers included, made raids on Norway and Svalbard from time to time without the government in exile knowing about it.» Dette siste korresponderer fullt ut med Trygve Lies telegram 16/2 1943 til Jens Bull i Stockholm.

BANNLYSTE BARN

Ubesvarte tanker av Arne Gausdal

Albert Henrik Mohn,
NRK Middagsstunden,
BERGEN

f.eks. ikke lest Asgeir Oldens bok «Fødd skuldig»? Bare den ville trolig ha gitt Dem et syn på denne saken som ville ha ført til at dette kåseriet ikke ville ha blitt holdt i det hele tatt.

Jeg hørte med undring på Deres kåseri i Middagsstunden den 19. d.m. der De uttrykte Deres forferdelse over den måten «tyskerungene» ble behandlet på av våre landsmenn i de første etterkrigsårene. Så langt hadde jeg imidlertid ingen problemer med å følge Dem.

Men så gikk De over til NS-barna. Da ble jeg sittende bare og måpe. På grunnlag av boka «Gutten fra Gimle» av Eystein Eggen trakk De den slutning at det norske folk kunne være stolt over den overbærenhet og humanitet det viste mot disse. Det var hans «nasistiske foreldre» som med sin stivnakkete holdning og systematiske hjernevasking, var skyld i alle guttens problemer.

Nå har jeg ennå ikke fått tak i boka, så jeg kjenner den bare ut fra hva De fortalte i Deres kåseri. Men uansett hva som måtte stå i den: Hvordan kan en gammel og erfaren journalist som Dem uttrykke Dem så ensidig og bastant på grunnlag av ett eneste vitnesbyrd. Har De

Selv var jeg ikke lenger barn i 1945, så jeg kan ikke uttale meg på grunnlag av egne erfaringer; men da jeg kom heim ut på sommeren 1948, fikk jeg høre litt av hvert. Yngste søsteren min, som var 15-16 år da «freden brøt løs», gikk så langt som til å bli med i en «vekkelsesbevegelse» for å kompensere noe av det «gale» hun hadde gjort, og den yngste bror min, som da var 11-12 år, har hatt nerveproblemer resten av livet. Og dette var så visst ikke våre foreldres skyld. Far døde høsten 1945 og mor var aldri særlig politisk engasjert.

Jeg oppholdt meg altså i disse årene i Gerhardsens fengsler og konsentrasjonsleire, og det var så visst ingen dans på roser, særlig det første året. Men da jeg kom heim etter drøye tre år, skjønte jeg fort at vi egentlig hadde hatt det bra der, sett i forhold til hvordan våre kvinner og barn hadde hatt det ute blandt «Gode nordmenn».

De dystre muligheter

Av Jan Holthe

I 1935 overtok det da marxistiske arbeiderpartiet regjeringsmakten i Norge. Fra da av gikk det bare én vei med et allerede forsømt forsvar.

Det norske Arbeiderparti hadde i alle år sterkt angrepet forsvaret som de mente var et borgerlig våpen og et fascistisk onde. Forsvaret var helt enkelt den eneste virkelig store trussel mot deres planer om å gjennomføre en marxistisk, blodig revolusjon i Norge. Det ble bevist at AP mottok penge støtte fra Sovjetsamveldet til kjøp av revolusjonsvåpen.

På APs årsmøte i 1930 gikk Fredrik Monsen i ekstremt harde ordlag ut mot forsvaret, og høstet voldsom applaus for dette. Fem år senere, i 1935, ble den samme Monsen av statsminister Nygaardsvold bedt om å ta seg av forsvaret. Bukken skulle passe havresekken. Monsen var blitt forsvarsminister.

At Monsen hadde de samme intensjoner i 1935 som i 1930, står de neste fem års vandalisering av forsvaret som et utførlig bevis på. Men Monsen sto ikke alene i så måte, for statsministeren og utenriksministeren (Forts. side 7)

Det originale hjørnet

- OM Å SKYTE KANONER
MED SPURVER

En ihuga stridsmaann, Leif Schanche,
var helt blitt besatt av en tanke:
Nå skulle han kverke
vårt minne og merke.
Hans våpen er ikke mer blanke!

HaWa

GIMLEGUTTEN

Av Hakon Warendorph

Min mor var fra det blideste blide Sørland. Hennes språk var deretter; vokabularet uten invective og annen styggedom. Det sterkeste hun kunne bringe det til var grusjammert, en sørlandsk forsterkning av grusomt. Jeg har med meget blandede følelser kommet til siste side av Eystein Eggens «Gutten fra Gimle», og min mors forsterkning falt i pennen. Med sine nesten burleske overdrivelser, sin hensynsløshet mot personlig integritet og sin blottstilling av egne oppvekstskader, er boken et gigantisk angrep - kanskje utilsiktet? - på oppgjøret etter krigen.

Boken er virkelig «grusjammert». I ekstra grad fordi den er glimrende skrevet. Et språk full av overraskelser og innfall, hvor gamle sagatradisjoner med eleganse og lidenskap er parett med Wodehouse-understatement. En akt som på sitt område går svigerfar Mykle en høy gang.

Bare en person tenger imidlertid varme til skildringen. Tvers gjennom forsøkene på avstand brenner bildene av moren hvis tragiske psykotiske liv etter «frigjøringen» må ha

merket Eystein slik at boken har vært nødvendig å skrive. Det «grusjammert» er selvavsløringene, kanskje utilsiktet, men klinkende klare; et barn, en ungdom, en mann med et meget snevert utsiktsfelt: Eystein Eggen.

I sitt ønske om å være «hensynsfull ærlig» - slik skal det jo være - utleverer han nok seg selv. Det er hans sak. Men han besøker en rekke mennesker med omtaler og sleivspark som vi må tro de ikke leser med noen glede. Jeg tror dessverre at Eggen har liten følelse for det.

Jeg tror også at Eggen har laget en fasit for boken, og at hans mesterlige skildringer er tilpasset den. At det er gjort så dyktig, forringer ikke boken som selvstendig kunstverk, men den blir seilende under falsk flagg. Dette er ikke boken om gutten fra Gimle. Han har aldri bodd på Gimle og hans foreldre hadde ingen tilknytning til Gimle. Hans foreldres skjebner er heller ikke typisk for «NS-barns» foreldre. Meget langt ifra. Som NS-barn, -far og bestefar - kjenner jeg meg ikke igjen. Med en stor bekjentskapskrets av NS-folk

kjenner jeg heller ikke dem igjen. Jeg tror det er viktig å ta med seg at Eystein er like lite typisk som sine foreldre.

Eggens skildringer fra sitt opphavs hjemtrakter, Østerdal og Sør-Trøndelag er klassiske. Jacob B. Bull og Trygve Gulbrandsen synger i og bakom skogene. De gamle bygdekjempe trer fargerike og menneskelige frem - så lenge det dreier seg om henfarne. De oppgående er tegnet med den litt overfladiske sarkasme som ikke tiltaler eller virker innlevet. En unntagelse er farfaren. Østerdalsgubben med så mange talenter fremstår som en farsersstatning. Inntil han blir gammel og avskrivningsmoden omtales han både med beundring og respekt og som en å se opp til. Et udekket behov for den unge Eystein. Men på sine gamle dager finner han ikke nåde og forståelse, han heller. Hverken estetiker eller bonderomantikeren Eggen makter et slikt møte.

Boken er selvfølgelig også politisk om enn mindre enn man skulle trodd. I så måte svinger Eystein seg som i en huske fra ytterkant til ytterkant. Høyst underholdende beskriver han

(Forts. side 7)

"Vi finner oss ikke i raseideologer"

Den siste utgaven av «Wille und Macht», hefte 4, årg. 11, april/juni 1943 hadde en bemerkelsesverdig leder. Tidsskriftet var lederorgan for nasjonalsosialistisk ungdom. Utgiver var ungdomsleder Baldur von Schirach, og det kom ut i Berlin.

«Fanen er og blir garantien for vår seier. Vær på vakt mot å tenke bare på det nasjonale og fedrelandet. Det er en svakhet, som visse mennesker trekker seg tilbake til når vanskeligheter oppstår. Deter en svakhet, fordi andre forsvarer jo også fedrelandet og har tall og materiale til støtte. Vår styrke er ideen - at vi er et revolusjonært fellesskap, en nyordning uten den reaksjonære «bare av oss bestemt verden»-holdning. Tvert i mot vil vi vekke en ny livsfølelse og bringe frihet og rettferdighet tilbake i verden. Hvis vi har mot til å dø, så må vi vel også ha mot til å bekjenne dette. Derfor må ikke revolusjonen utvannes, for i den ligger vår uovervinnelighet gjemt.

Vi bragte rett og slett livets frihet inn i verden, sørget for at folkefellesskapets organer funksjonerte og erstattet likhet med like rettigheter. Uten blodsutgydelser kom vi til makten. Vi benyttet oss av legale midler. Vi forsøkte også med fredlige midler å utslette diktatet fra Versailles, vi trengte ingen krig. Derved står vi virkelig alene ved trinnene opp til templet og vokter Prometeus ild. La den ikke bli frarøvet dere! Ta fatt i fanen, for den gjør oss usårlig! Mange av våre kamerater har misforstått denne utfordringen. Når de kom i berøring med fremmede forsøkte de - i overført betydning - å tre brunskjorten over hodet deres. De gikk inn for å ordne alt slik de var vant til hjemmefra. De mente at bare de selv ved detaljregulering kunne bringe orden i fremmed hus.

Snart den ene, snart den andre forvekslet hardhet og rettferdighet, og et herrevælde bred-

te seg. Folk kan være glade for velment hjelp og ledelse, men noen oppdeling i herre- og slavefolk finner de seg ikke i.

Politisk takt! Man bør gi det politisk bevisste samfunnsmedlem fanen i hånden og beskytte det mot ideologene! De er blinde når det gjelder andre folk. De setter takt og aktelse til side, de forveksler Europa med India. De vet ikke at revolusjonen forplikter oss til å finne en ny form for samliv mellom folkene. Nyordningen i vårt kontinent må bygge på de dyder som har gjort oss tyskere aktet over hele verden, nemlig rettferdighet, renslighet og redelighet. Dette i motsetning til den ensretting av mennesket som skjer i Amerika og Sovjet.

Men vi vil ikke tåle at noen raseideologer står frem og klassifiserer folkene etter deres rasemessige kjennetegn. Det første Tyske Rike var sammensatt av germanske og latinske folk, og dannet dermed strukturen i den europeiske verden av stater. Vi er folket i midten og tar opp i oss blodet fra alle kontinentets folk. Et blick på Friedrichsstrasse i Berlin, Kerntrasse i Wien eller på et av de tapre tyske grenaderkompaniene ville vise oss dette. Slik vil våre revolusjon gi oss tilbake erkjennelsen av vårt opphav og vårt folks opprinnelige verdier. Den vil også bevare oss mot en selvgodhet som er verre enn dårlige politiske forholdsregler.

Det kommende Europa skal bli en «strålebunt» av nasjonale og etniske krefter, slik Baldur von Schirach sa det i Wien. Det vil huse latinske, germanske og slaviske folkeslag. Sammen vil de danne en stor familie hvor ingen skal behøve å oppgi sitt eget og hvor ingen skal ha følelsen av å være mindreverdig.

"Fanen" har på tysk i større grad enn på norsk den overførte betydning: idé, samhold, og fellesskap. (Red. anm.)

FORSONING

Av Skallgrim

Det har i de siste årene vært snakket en del om forsoning mellom jøssingene og NS-folk. Samfunnet bør også ha et behov for å søke forsoning med NS-barna. De er sikkert villige til en samtale med det for øye å finne en løsning på problemet.

Men hvorfor skal NS-barna søke forsoning? Vi har ikke forbrutt oss mot samfunnet eller enkeltpersoner i samfunnet. Derimot har både samfunnet og enkeltpersoner forbrutt seg mot oss. Samfunnet har oppfordret til forfølgelse av NS-barn.

NS-barna har krav på samfunnets beklagelse. Allikevel mente en person som kalte seg Gunnar Bjerkan, 72 år, i et avisinnlegg i Dagbladet 21.8.1992 at vi burde tape alle våre rettigheter i to ledd etter våre foreldre. Hvem kan ønske forsoning med slike mennesker?

Mange NS-barn har traumatiske belastninger som følge av den forfølgelse de har vært utsatt for etter krigen. Skal de søke forsoning med dem som

har drevet trakasseringen? NEI! Vi, NS-barna har ingen grunn til å søke forsoning! De som eventuelt bør be om tilgivelse er de som trakasserte oss.

En forsoning fra NS-barnas side er dessuten et økonomisk spørsmål. Hvem skal betale oss erstatning for det vi har lidd, eller skal vi i vårt storsinn se bort fra økonomisk vederlag?

Norge burde betale det enkelte NS-barn en økonomisk oppreisning for den belastning det har vært å vokse opp i et samfunn som har forfulgt oss og som har utsatt oss for den belastning det er å være barn av politisk dømte foreldre. Den gang samfunnet starter en samtale med NS-barna med henblikk på en økonomisk oppreisning, er det mulig at vi er villige til å møte samfunnet med åpne hender og ikke med knyttede never. Vi vil ikke reise revolusjonsfanen slik DnA gjorde før krigen og heller ikke søke etter utenlandsk finansiering til en eventuell strid mot samfunnet for forfølgelse av oss.

En forsoning mellom samfunnet og NS-dømte kvinner og menn er et spørsmål mellom de berørte parter og jeg vil ikke ta stilling til den selv om jeg ser klare grunner til at NS-dømte har vanskelig for å godta en forsoning som ikke medfører en rettslig oppreisning. Den dag samfunnet er villig til å innrømme feil i saksbehandlingen av NS-medlemmer etter krigen og gi disse sin ære tilbake, vil disse dømte kvinner og menn sikkert møte sitt fedreland med åpne hender og være villig til å godta en forsoning.

Selv om samfunnet skulle oppnå en forsoning med NS-medlemmene har de ikke oppnådd en forsoning med NS-barna, den forsoningen må søkes spesielt. Sin vilje til forsoning kan samfunnet vise ved å la oss, NS-barna, fortelle vår historie og møte oss i debatter om temaet samt å gi oss økonomisk oppreisning.

Det skulle ikke være vanskelig å bevilge penger til en forsoning med NS-barna når politikerne hvert år bevilger penger til stater i Afrika så de skal kunne kjøpe våpen til å drepe hverandre med.

Det skulle ikke være vanskelig å bevilge penger til en forsoning med NS-barna når politikerne hvert år bevilger penger til stater i Afrika så de skal kunne kjøpe våpen til å drepe hverandre med.

General Ruge's Krigsarkiv

Av R.J.H., Bærum

Etter at Odd V. Aspheim skrev om dette arkivet er det nå kommet for en dag at disse papirene faktisk ble hentet av hr. Sigurd Bruteig. Nå er det bare å håpe på at hr. Bruteig kan være historikere som Aspheim behjelpelig med å fremskaffe dokumentene, slik at alle

kan få vite hva general Ruge etterlot seg da han gikk i sitt frivillige fangenskap i tyskerne hender. Nå må en håpe på at major B. som var stasjonert i Tromsø den 3.7. 1945, vet hva han gjorde med papirene. Kanskje han tok vare på dem? Et annet viktig spørsmål som nå melder seg er: Hvorfor har

(Forts. side 7)

En generasjon ...

(Forts. fra side 1)

Russisk besetning av de baltiske randstater var en del av disse hemmelige avtaler. Videre var det tydelig at Stalin hadde sikret seg Finland som interesseområde. Dette ble bekräftet ved vinterkrigen, og man spurte uvilkarlig blant interesserte i Norge om også Nordkalotten var blitt Stalin interesseområde. Da vinterkrigen sluttet ved våpenstilstand mente man å kunne gå ut fra at Norge ikke i øyeblikket hadde noe å frykte fra den kant. Oppmerksomheten samlet seg om muligheten for en tysk eller britisk infiltrering. Begge var interesserte i å kontrollere den norske skipsled.

Det er uøndvendig i denne forbindelse å gjennomgå alle de forsømmelser den norske regjering fikk på sin samvittighet. I nøytralitetskrenkningene fikk Altmark-affæren i Jøssingfjorden en klimaks, idet begge maktgrupper samtidig krenket nøytraliteten, uten at det fra norsk side ble foretatt noe for å vise at vi mente noe med det at vi ville hevde vår nøytralitet. Så kom de hektiske dagene i april, hvor regjeringen konsekvent nektet å handle, og katastrofen rammet Norge 9. april 1940.

Det som inntraff 9. april 1940 avslørte regjeringen Nygaardsvolds fullstendige fiasko når det gjaldt sikkerhetspolitikk og forsvarspolitikk, to sektorer i en stats styre, som hører sammen. Ved å fornekte dette faktum hadde regjeringen ført landet direkte opp i en krig! Den var - som rimelig kunne være - helt lammet av sjokket, hvilket førte til at den heller ikke hadde noe initiativ de etterfølgende dager. Og denne regjering, som hadde mistet enhver tillit, var det stortinget på Elverum, den 10. april 1940, ga en slags «fullmakt» til å styre landet til det igjen ble fritt. En regjering som hadde vist at den ikke kunne styre landet i fred, fikk en slags fullmakt til å styre det i krig! En slags fullmakt? Ja, den var formelt sett utilfredsstillende, og et hastverksarbeide. Det var stortingspresident Hambros konklusjon på stortingets møte, som skulle bli det siste, før landet igjen kunne bli fritt. Det ble et punktum, som tolkes som en fullmakt . . .

Det norske folk hørte intet til sin regjering, så lenge krigshandlingene stod på. Ingen savnet dem heller! Men så fikk man høre at krigshandlingene i Norge var slutt, og regjeringen Nygaardsvold fulgte kongen til London. Den var opphøyet til en slags «fantom»-regjering,

OVERVÅKING

Norges Watergate

Av R.J.H., Bærum

Vi, NS-folket, har alltid visst at DnA var et parti drevet etter mønster fra Sovjet - med spionasje på venner og bekjente. Med Ronald Byes siste bok er dette nå brakt frem i dagen for hele folket.

En må virkelig undre seg over hvilket parti som har styrt landet i snart 50 år! Ikke rart at partiet har klart å holde orden på sine motstandere når det har benyttet seg så råttne metoder som DnA har gjort. Tenke seg til at folkets høyborg, Folkets Hus i Oslo, har vært avlyttet og utspionert. Dette spillet har foregått ved hjelp av hærens etterretningsetat. Jo, partiet viste å gjøre seg aktivt bruk av det militære de i 20- og 30 årene ønsket å nedlegge.

Hvilke andre enn egne partivenner har DnA spionert på i tiden etter krigen? Hvem spio-

nerer de på i dag? Hvem bedriver de politisk kartlegging av i dag? De metoder DnA har benyttet seg av i sin kartleggelse av eventuelle muldvarper i egne rekker har vært meget utpekulert og er velkjente i regimer vi ikke ønsker å bli sammenlignet med.

Håper nå at dette kan huskes av de borgerlige partiene til neste valg og at de da vil benytte dette til å kvitte seg med DnA som regjeringsparti. De borgerlige aviser bør sammen med de borgerlige partier benytte denne lærdommen om DnA i neste valgkamp. Norge kan ikke være bekjent av å bli styrt av et parti som har bedrevet en så nederdrettig etterretning mot egne landsmenn som det DnA har gjort! Hvem tror at fru Brundtland og andre av partiets ledere ikke har hatt kjennskap til partiets aktiviteter på dette området?

Om å gjøre det OM IGJEN

Av F.K.

Nylig fikk en frontkjemper som deltok i en diskusjon i NRK-TV spørsmålet om han ville gjøre det samme om igjen, dvs. melde seg som frontkjemper en gang til. Egentlig er det et tåpelig spørsmål, for det forutsetter at situasjonen er akkurat den samme som den gang, og at man er uvitende om den videre utvikling. For min del har jeg likevel et svar på spørsmålet. Uansett hvordan situasjonen ellers måtte være, ville jeg ihvertfall aldri finne på å kjempe på samme side som en kommunistisk stormakt. Derimot ville sjansene være store for at jeg ville kjempe mot den . . . om fysikk og helse tillot det.

som skulle styre Norge fra London.

Regjeringen Nygaardsvold ble ikke mere populær av det. Dens forbindelse med hjemlandet var meget løs. Den kunne intet gjøre for å skape noen nærmere kontakt, enn hva kurerer kunne hente og bringe, eller hva det kunne snappes opp i radio. Folk i Norge hørte i denne tid på hva kongen hadde å si, og etterhvert spilte «røsten fra London» i Øksnevads nyhetsformidling en meget bety-

Fotostatkopi fra Aftenposten 1/6-84

Inger Maria Horn Gidske

Inger Maria Horn Gidske er død, nær 50 år gammel. Hun rakk mer enn de fleste i alle aktive og innvandringsarbeid. Under krigen var hun sekretær for biskop E. BERGGRAV under hans internasjonale reise i Askar. Etter krigen fortsatte hun som biskopens sekretær, inntil hun meldte seg til tjeneste i UNRRA. Hun deltok i etterretningsarbeidet etter krigsfanger, flyktninger og avnåede personer. Hun arbeidet også en tid i Helten og var med på hjemsendelsen av 107 norske jøder. Etter at UNRRA ble oppløst fortsatte Inger Maria Gidske i IRO, den nye hjelpeorganisasjonen, frem til 1951. Så reiste hun til Stavanger og arbeidet en tid ved Sjøforsvarets rekruttkole. Hun var også aktiv innen Høyre, i ledelseorganisasjonen og innen Rotary. Vi som var hennes venner vil minnes henne som et verdifullt menneske med hjertevarme og klokhet. Fred over Inger Maria Gidskes minne. AG.

delig rolle, ikke minst fordi det ga alle dem, som «syslet» med utsendelsen av «illegale» aviser, et rikt, og for det meste, vel avveiet materiale, til forsending videre.

For å gjøre en lang historie kort: Vi hjemme i Norge var overlatt til oss selv! De situasjoner som oppstod fra tid til annen under okkupasjonen, måtte vi takle på egen hånd. Det vi her hjemme hørte fra regjeringen i London, var - stort sett - ikke rosverdig. Ryktene

Strid med tall m.v.

«Nurnbergprosessene har gjort enhver tapt krig til en forbrytelse.»

(Feltmarskalk Montgomery)

Av John Sand

Jeg takker I.C. Stridsklev for «korreksjon» av mitt inserat i Folk og Land 9/93. Hun har rett i at Leo Eitinger ble intervjuet av «Politikken» den 23.5.45. Dette intervjuet ble så gjengitt i Dagbladet - såvidt jeg vet i sin helhet - dagen etter. Den følgende dag, altså 25.5., forekommer en litt annen versjon, men tallet 11 millioner går igjen, bl.a. i «Nordlys». Stridsklev synes å være fornærmet på professor Dahl og meg - på Eitingers vegne - for at vi har brukt betegnelsen jøder og ikke mennesker. Naturligvis beklager jeg at jeg har brukt en upresis formulering. Men hva mener Jo Benkov med betegnelsen «mitt folk» Jo, ifølge ham selv er det jødene og Israel. I dr. Eitingers brev til lagmannsretten, opplest 5.9.45, er ordet jøder brukt 8 ganger, ordet mennesker er ikke nevnt. I Damms store leksikon er under stikkordet gasskammer bare nevnt jødeutryddelse, ingen annen folkegruppe. I Aftenpostens for-handsomtale av Holocaustserien står det: «Serien skildrer de tyske nazisters hensynsløse utryddelse av jøder.» I Document 022-L fra U.S. State Dept. står bl.a. «Careful estimate of the number of Jews in Birkenau . . . approximately 1.765.000.» Når Document-sentrum Paris oppgir at «bare 1.6 millioner ble ført til Auschwitz gjør man seg visse refleksjoner. Den ungarske lege Miklos Nyzsli berettet i 1951 at 24.5 millioner ble drept i Auschwitz. (Kilde: Les Temps Modernes)

Jeg beklager sterkt at jeg i mitt forrige innlegg feilsiterte professor Hans Fredrik Dahl. Det professoren faktisk skrev i Dagbladet 19.9.90 var: «Nærmere granskninger har vist at det ikke var fire millioner som døde i Auschwitz, men nær-

mere en.»

Dersom man godtar Eitingers 11 millioner (Nordlys) vil det altså si at det er rundt 10 millioner av andre folkeslag som er blitt mye verre rammet enn jødene. Stridsklev kan sikkert opplyse hvilke folk det gjelder og hvor mange milliarder de har fått i erstatning?

Som leserne vil huske ble det i etterkrigstiden invitert skoleungdom for å bli forevist gasskammerne i Dachau. Simon Wiesenthal, som etter egne oppgaver er født både i Buczacz og Lemberg, ga på Ibis Verlag ut boken «KZ Mauthausen». På side 12 står det: «. . . da ich die Aktenstapel gesehen habe, ungefähr 400.000 durch Kohlenoxyd vergast . . .» Her ble også de besøkende forevist gasskammer. Men da en alliert undersøkelseskomisjon fastslo at «keine Menschen mit Giftgas gelötet wurden» i bl.a. Dachau, Mauthausen og Nebellager» opphørte omvisningen av «gasskammerne» Vennligst se vedstående faksimile. Her innrømmes også at tilståelser «durch Folterungen (tortur) erpresst wurden» og at vitneutsagn var falske. Som det fremgår av vedstående faksimile av Aftenposten var I.M. Horn Gidske behjelpelig med hjemsendelsen av 397 norske jøder fra Belsen. Såvidt jeg husker opplyste Eitinger som vitne i Quislingsaken at bare 10-15 norske jøder overlevde. Stridsklev kan kanskje forklare?

De tall Stridsklev oppgir fra Stalingrad er feilaktige. I «Die Tragedie der deutschen Luftwaffe» side 268 oppgir David Irving at 108.000 ble tatt til fange og at 6.143 overlevde fangenskapet. De samme tall er oppgitt i Welt am Sonntag i en artikkelserie om Stalingradslaget. Tallene fra Dresden som Stridsklev oppgir er grovt misvisende. De riktige tallene er tatt med i mitt forrige innlegg.

Nygaardsvold-regjeringens side, på å velte alt ansvar for det som var skjedd 9. april 1940, og senere i fem år, over på en krets mennesker hjemme, et parti som i alle fall ikke hadde noe ansvar for det som overgikk oss 9. april 1940, og deretter i fem år. N.S. hadde ingen mann på stortinget i 1940. Partiets konstitusjonelle program var kjent fra før.

At denne landssvikeranordning var grunnlovsstridig, er det vel idag ingen som er i tvil

om! At regjeringen fikk det gamle storting, som var valgt i 1936, og som selv var ansvarlig for at vi hadde regjeringen Nygaardsvold, vedtok anordningen i 1945, kan ikke forbauses. At høyesterett godkjente landssvikeranordningen som gjeldende lov, var forferdende, men kan kanskje forklares ved at medlemmer av høyesteret selv hadde vært rådgivere for anordningen. At det juridiske fakultet ikke protesterte mot anordningen, var utilgivelig. Men verst av alt var at det historiske fakultet godtok anordningen som et mønster for det som skjedde her i de fem okkupasjonsårene.

En historisk vurdering av det som hadde skjedd i Norge under den isolasjon landet hadde befunnet seg i under okkupasjonen, skulle tilsi at den historiske vurdering av folks handlemåte her skulle ha tatt sitt utgangspunkt i de problemer folk her hjemme hadde. De kunne være forskjellige fra sted til sted. Men de hadde som fellestrekk, at man lite eller intet kjente til det som foregikk i London. Ja sogar «Kretsen»s adferd i Oslo var ukjent for den aller største del av landet.

I Oslo og i andre større byer var det nok skapt en motvilje mot NS, som kunne lignede med en lynsj-mentalitet. Denne spredte seg etterhvert videre ut, og kom etterhvert til London, hvor den resulterte i den beryktende «landssvikeranordning».

Man kan antageligvis ikke frikjenne «Kretsen» i Oslo, fra å ha inspirert regjeringen i London til et strengt oppgjør med NS. Men det frikjenner ikke regjeringen fra det ansvar som fulgte med en grunnlovsstridig forordning. Det ville forøvrig være en oppgave for en historiker, å etterspore, hvor meget og hvor langt regjeringen har fulgt inspirasjoner fra «Kretsen».

(Forts. neste nr.)

General Ruge's ...

(Forts. fra side 5)

major B. hemmeligholdt sin viten om gen. Ruge's arkiv i alle disse årene?

Noen bør nå foreta en gjennomgang av husene til alle dem som har vært involvert i denne saken for å se om det kanskje er flere interessante dokumenter å finne! Husransaker hos NS-folk etter krigen ble utført daglig, en burde nå forlange at dette ble gjort hos "de gode nordmenn" for å se hva de har beriket seg med.

Riksdagsbrannen ...

(Forts. fra side 3)

tisk opprør. Det er riktig at det på forhånd forelå en fortegnelse over hvem som skulle arresteres, men den var ikke laget av nazistene. Den var laget av Görings forgjenger, sosialdemokraten Severing."

Dystre muligheter ...

(Forts. fra side 4)

ter Koht var også fanatiske forsvarshatere. I tillegg hadde de en god forbundsfelle i kamerat Johan L. Mowinckel, Venstres leder og stortingsmann.

Han hadde selv bidratt aktivt med å ødelegge forsvaret da han som statsminister noen år tidligere tvang igjennom en militær godkjennelse av en sterk reduksjon av militærbudsjettet. Kommanderende general den gang protesterte, men det kostet ham jobben.

Mer enn én gang reddet Mowinckel AP-regjeringen i forsvarsspørsmål, bl.a. den 16. feb. 1939 da Høyre rettet et mistillitsforslag mot regjeringen på grunn vandaliseringen av forsvaret. Mowinckel fremmet da et forslag om at forsvaret var noe kun regjeringen skulle ta seg av og bare når den fant det for godt, skulle den søke forhandlinger med Stortinget. Dette ble besynderlig nok vedtatt med 103 mot høyrer 36 stemmer.

Kommanderende general sendte PM'er og advarsler til regjeringen, men til ingen nytte. De ble bare forelagt Monsen og Nygaardsvold for siden å bli lagt i en skuff eller sendt tilbake til generalen. Stortinget ble av marxistregjeringen manipulert til å tro at forsvaret ble gitt økte bevilgninger, mens sannheten var at det ble kuttet inn til benet.

Hva da med Forsvarsrådet av 1933 som skulle være Forsvarets talerør overfor regjeringen? Dette rådet fungerte ganske enkelt ikke. Det var pålagt formannen å kalle inn til møter, og formannen var ingen annen enn Fr. Monsen selv. Nå passet bukken begge havre-sekkene.

Slik var altså situasjonen her hjemme mens det blåste opp til verdenskrig ute. England ønsket Tyskland krig, Russland angrep Finland, og midt oppi dette satt Norges marxistregjering og tvinnet tommelfingre, mens de ventet på at kamerat Ivan skulle velte inn over landet eller at britene skulle komme til «unnsetning».

Men så kom altså tyskerne først, og regjeringen og kongehuset flyktet hals over hode og lot det norske folket i stikken.

Alt dette og det som videre skjedde, bør være godt kjent av den historisk interesserte del av det norske folk.

Nå i 1994 er det atter AP som sitter ved roret, og atter blåser det opp til uroligheter og kanskje ny verdenskrig. Situasjonen på Balkan er det som kan være spiren til dette. Den politiske situasjonen i Russland med imperialisten (ikke nasjonalist som media hevder) Sjiljinovski i sterk medvind lover heller ikke godt for Norge.

Hva gjør så regjeringen her hjemme? Jo, til tross for at det fra militært hold blir hevdet at situasjonen aldri siden 1945 har vært så lumsk og farlig som nettopp nå, raseres forsvaret enda en gang. Først nullvekst, deretter ytterligere kutt, og så nedleggelse av styrker. Forsvarsminister Kosmo - som ingen militær bakgrunn har - hvem er han nikkedukke for?

Skal vi måtte oppleve et nytt 9. april?

Gimlegutten ...

(Forts. fra side 5)

sin Akp (ml) periode under studenttiden ved NLH. Underfundig og med humør, men fullstendig ansvarsløst. Det er den fineste tid i hans liv, hevder han og gjør seg ingen beklagelser over hvordan hans virksomhet har satt spor. Også hans grønne og svakt lyseblå engasjemanger er muntert skildret uten påtrengende dybde.

«Gutten fra Gimle» er en klar egotripp, forbildelig skrevet med en mangel på konsekvent oppbygging som gjør den sjarmerende og krever leserens oppmerksomhet. Jeg savner forståelse for den stilling landssvikdomte var i da freden «brøt løs». Jeg skal ikke bruke plass til å skildre den. Med vilje til innlevelse og fantasi og med et mindre behov for å lage et regnskap som skal stemme med en ønsket fasit, er jeg sikker på at Eystein Eggen vil kunne se sin nære fortid og dens NS-aktører i et mer hjertelig perspektiv. Særlig etter å ha skrevet fra seg Gimlegutten.

Jeg ser frem til å møte Eystein Eggens talent i skildringer av det bondesamfunn han har så store kunnskaper om, befolket av personer han selv har gitt liv til uten å kjenne deres telefonnummer og gateadresse.

Jeg startet denne omtale med et meget kort sitat fra min mor. Eggen avslutter sin bok med to utsagn fra sine foreldre. Slik lyder epilogens siste avsnitt:

... Det sterkeste uttrykk hun hele sitt liv brukte om far, var da hun i (et av) våre utallige brev nevnte at hun engang hadde sagt til ham at hun kjente

Nytt og KOMMENTARER

Redaktør Erik Gjems-Onstad

RAVNSBORGVN. 18 - 1346 HVALSTAD
TLF.: 66 84 50 96 - ÅRSAB. Kr. 150,-

FERIE UNDER MIDNATTSSOL

En unik mulighet til positiv fritid i nord. Camping m/bekvemmeligheter, fiskevann og merkede skogsløyper. Utleie av sommerstue med moderne utstyr.

Krogstadunets samlinger med utstilling av husflid og håndverksarbeider, redskap og innredninger fra oldefars tid til idag. Alt i ekte miljøer på gammel odelsgård, 3,5 km fra Sørreisa sentrum og 18 km fra E6 ved Bardufoss.

Åpent 15. mai til 15. sept. Grupper (og andre) velkomne hele året etter avtale.

KROGSTADUNET, Åshild og Ivar Krogstad, Finnset, 9310 Sørreisa. - Tlf.: 77.86.10.71. Mobil: 94.64.29.26.

Ring eller skriv etter opplysninger og for avtaler!

FOR SAMLERE

Diverse NS-skrifter, plakater og tyske kampsanger på kassett fra siste krig. Be om liste.

Ole Norum, 8140 INNDYR

seg spent ved tanken på å få en gutt, oppvokst som hun var blant bare kvinner: «Din far svarte da at jeg kunne ta det med ro, fordi han senere ville hjelpe til med oppdragelsen. Han ble meg en nydelig støtte.» Det eneste folk hørte far i sine siste tyve år si om henne, var hun var «et søtt menneske».

Slik endte historien om den kjærlighet som ikke lenger kunne bæres av dem krigen hadde forandret...

Den gode legen ...

(Forts. fra side 8)

Mor ble syk hun også. Hun kom på sykehuset, men kom seg ikke. Men på sykehuset var det ett lyspunkt: Det kom en ny lege. Han var ingen vanlig norsk kirurg. Han snakket litt gebrokkent, men han lyttet visst til pasienten. Han hadde gått i en altfor hard livets skole. Der hadde han lært hvor viktig det er å ha noe å leve for. Han kunne ikke gjøre noe for barna til pasienten sin, men mannen hennes var jo i samme byen! Legen ante nok ikke hvor umulig det var å få kontakt med fangen. Legen regnet sikkert med at fangene i Norge hadde denne legen det han ba om.

Så fangen kom. Han hadde væpnet vakt. Da fangen og legen møttes, gjorde legen noe som gjorde dypt inntrykk på fangen: Han presenterte seg!

Ikke nok med det, da vakten ville være med inn på syke-

rommet, nektet legen! Vakten måtte pent stå utenfor. Og ekteparet fikk snakke sammen alene. Ikke lenge etter fikk fangen enda en overraskelse. Det kom en fangetransport. Og med den kom sønnen hans! Far fortalte sønnen om møtet med mor, og om den snille legen. Så fikk mor besøk av sønnen også.

Det må ha vært en god oppmuntring for pasienten, og god medisin. Hun ble frisk, og kom hjem. Far minte også mor om dette møtet da han endelig fikk skrive brev til henne til fødselsdagen neste vår. Brevet var på vers, så det skulle slippe gjennom sensuren enda det var mye lenger enn tillatt. Han skrev ellers ikke dikt. Faren glemte aldri den legen så lenge han levde, selv om folk knapt trodde ham når han fortalte hva legen hadde presentert seg som: Dr. Eitinger.

Sønnen, som fortalte meg det, er den høyt respekterte INO-formann, Knut Baardseth.

Abonner
på
Folk og Land
til et ungt
menneske!

SKIJEGERBATALJONENS SISTE SJEF

Av I. C. Stridsklev

Som argumenter mot minnesmerket over falne skijegere i Finland, er det stadig dratt frem hva de som ikke falt foretok seg etter at de kom tilbake til Norge. Mange skijegere fikk atskillige års ekstra straff for anklager som stammet fra tiden etter at de kom hjem.

Skijegerbataljonen var den eneste frontkjemperenhet som ikke ble dimittert før frigjøringen. Den siste tiden ble de delt opp, og til dels blandet med tysk ordenspoliti.

Skijegerbataljonens siste sjef het Egil Hoel. Han ble utnevnt av den samme som hadde lovet ham å beskytte hans hustru da han reiste til Tyskland i april 1943: Obergruppenführer Rediess. Hoel var født i 1898 og utdannet norsk offiser. I motsetning til mange andre, gjorde han mer enn noen kunne forlange av ham da tyskerne hørtok landet i 1940. Han hadde før 9. april, mot gjeldende ordre, gjort mobiliseringsordrene fullt ferdige. Han postla dem på Oslo hovedpostkontor 9.4. kl.9.35. I Oslo var alle hans overordnede borte.

Han var den første offiser som møtte på Hvalsmoen samme dag kl.13.30. Han brøt den forseglede mobiliseringsplan som bare skulle åpnes et-

ter ordre. Han deltok i kampe opp gjennom Gudbrandsdalen, og ble tatt som krigsfange i Åndalsnes etter at ge-

neral Ruge på spørsmål hadde benektet at det var bruk for ham i Nord-Norge. Han ble frigitt sammen med de andre offiserene ved kapitulasjonen 10.6. 1940. Det er bemerket i rettsreferatet fra Eidsivating lagmannsrett 20.12. 1947 at han verget norske interesser både i Eggedal og ved frigjøringen.

I mai 1941 ble han NS-medlem. Han hadde i 1923 giftet seg med en jøde, Mary f. Nathan. Hun var barnebarn av en av grunnleggerne av det Mosaiske trossamfunn i Norge, Nathan Nachmann Nathan.

Hun hadde to barn fra et tidligere ekteskap. Egil Hoel hjalp jøder så godt han kunne. Han holdt sin hånd over familien til tross for at han visste at svigersønnen var med i hjemmefronten og til tross for at stedatteren med familie aldri mer ville ha noe med ham å gjøre etter at han meldte seg inn i NS. Han oppnådde jernkorset av 1. klasse, var politimajor og ble i april 1945 Obersturmbannführer og hadde ifølge Svein Blindheim hatt «truleg den største aktive kommando no-kon norsk offiser hadde under okkupasjonen usansett side», før han kom tilbake til Norge. (Svein Blindheim: Nordmenn under Hitlers fane s.89).

Han ble formelt separert 20.2.-43 og formelt skilt 20.3.-45 fra sin hustru, men de giftet seg igjen mens han satt inne. Han ble dømt til 12 års tvangsarbeid. Begge ektefellene ble siden ansett som forrædere av hennes familie og av samfunnet. Heldigvis kunne de stole på gamle NS-venner. De hadde minst like stor respekt for henne som for ham. (Se bl.a. Riksadvokatens meddelelseblad nr. 54, mai 1949 s. 90-99. Svein Blindheim: «Nordmenn under Hitlers fane» s. 89-92 og Guro Nordhal-Olsen: «Krysning» s. 142-195).

La fordommene fare

Vi bør ikke plassere mennesker i båser, slik de fleste av oss har for vane. Det heter å ha fordommer. Historien om Egil Hoel (Fortalt annet sted på denne side) kolliderer med utbredte fordommer. En norsk SS-mann må ikke få ære av å ha reddet menneskeliv, i alle fall ikke jøder (som f.eks. Schindler gjorde). Den æren skal bare hjemmefronten ha i Norge! Dette til tross for at denne organisasjonens reaksjon var å stenge flyktningerutene for tre uker etter at alle jødiske menn var arrestert. Det var en uke før også de jødiske kvinner og barn ble arrestert, og de fleste sammen med mennene ble sendt sydover. Heldigvis fantes det anstendige mennesker, også i hjemmefronten som brøt parolene, slik at over halvparten av de norske jødene kom seg i sikkerhet.

Folk og Land innbyr herved leserne til å skrive inn og forteller om mennesker som viste også NS-folk og frontkjempere aktelse og medmenneskelighet, og deres pårørende den omsorg de hadde behov for til tross for at de selv ikke var NS.

En historie bringer vi på denne siden. Det er mulig noen vil bli overrasket over hvem den gode legen er. At han tross alt hadde beholdt noe av sin naivitet, gjorde at han kunne hjelpe pasienten sin. Denne gode legen tror på at det er ytringsfrihet i Norge, og er ikke klar over at det ikke er mulig å korrigere feiloppfatninger i norske media. Han er kanskje for god for denne verden.

Den 10.3.94 sa han følgende i Universitetets Aula, det ble gjengitt i Aftenposten dagen etter:

«Vi skal ikke svartmale dagens situasjon. Heldigvis lever vi i et land og i en tid hvor det ikke er forbundet med noen fare å gjøre en innsats for minoriteters rettigheter. Vi kan fritt kjempe for humanistiske idealer, for toleranse overfor annerledes troende.»

Nei, det er knapt noen livsfare forbundet med slike ytringer, hvis man kommer til orde. Men det ville være godt om det norske samfunn så dette som et ideal det var verd å strebe etter. Det er ennå et godt stykke igjen! Men kan hende er det klokt å være litt naiv. Kan hende blir verden litt bedre om vi handler som om den alt er bedre.

Av I. C. Stridsklev

Høsten 1992 trengte jeg litt trøst etter å ha sett på Dagsrevyen at man i Norge hadde registrert negative holdninger til jøder, og derfor hadde en tidligere hjemmefrontkar funnet det nødvendig å starte Norsk forening mot antisemittisme.

Det som gjorde meg lei denne gangen, og fikk meg til å frykte at det nå virkelig var noe i påstandene om jødefiendtlighet i etterkrigs-Norge, var at det ble understreket at den ikke nødvendigvis kom fra "nazister". De som måtte inkludere NS-folk blant "nazister" og bl.a. tillegge dem jødefiendtlighet, beviser derved at de står utenfor NS-miljøet. Slike mennesker kan ikke regne med å oppnå NS-folks tillit. Etterkrigstidens erfaringer har for øvrig fratatt NS-folk de illusjoner de

måtte ha hatt om at nordmenn skulle være bedre enn andre folk.

Så jeg ringte en jeg kjenner. Jeg hadde aldri snakket med ham om jøder før, men jeg regnet ikke med at han på det området var annerledes enn NS-folk og frontkjempere flest. Jeg foreslo at han skulle bli med i den nye foreningen.

Men han har levd lenger enn jeg. Og jeg burde ha skjønnet at han ikke regnet med å være særlig velkommen.

Likevel ble jeg trøstet. For han fortalte en riktig solskinnshistorie. Hans foreldre hadde strevet godt sammen på gårdsbruket. Om de ikke var rike på gods og gull, var de rike likevel; de hadde ikke bare hveran-

dre; de fikk etterhvert fire barn. Det var to sønner og to døtre, født mellom desember 1922 og 1931.

Så kom krigen, den fór som en Åsgårdsrei gjennom distriktet. Faren var kanskje vel gammel, og eldstesønnen noe for ung til å være med, men de ble fratatt ethvert valg: Sammen med en nabo som også var NS, og en gammel lærer, hvis sønn hadde studert i Tyskland ble de arrestert. De som tilhørte det de oppfattet som Norges mest nasjonale og forsvarsvennlige bevegelse, de var mistenkt for spionasje!

Men etter noen dager bare forsvant vaktene, og fangene dro hjem til sine familier. Enkelte av naboene var nok litt flau og rare, men når Norge endelig en dag ble fritt igjen,

ville vel folk kunne snakke sammen som før.

Etter at de norske styrker hadde kapitulert, og Tyskland og Russland var i krig med hverandre året etter, kom sønnene og sa de ville melde seg for å kjempe for Norges frihet. Foreldrene syntes ikke de kunne nekte den eldste det. Men den yngste fikk nei! Han var for ung! Dessuten, om det verste skulle skje: De måtte jo ha en sønn igjen til å overta gården. Men den yngste sønnen reiste uten lov. Han fikk god bruk for å ha en eldre bror der nede. Det kunne gått bra. Han kom til fronten, ble såret og havnet på sykehus i Braunschweig.

Sykehuset hadde rødt kors på taket. Det var et stort parkanlegg rundt. Men 17. septem-

ber 1944 kom allierte fly og bombet sykehuset. Blant de omkomne var yngste sønnen. Og foreldrene hørte ikke mer til broren heller. Så kom freden. Men i stedet for at allt skulle bli normalt, og folk skulle være venner som før, brøt galskapen løs. Faren ble arrestert av bevæpnede menn, enda det var midt i våronna. De første dagene da han satt i Frimurerlosjen, kunne ektefellene se hverandre gjennom vinduet. Også det var egentlig forbudt. Senere var kontakt umulig. Hvordan det likevel ble mulig, er min teori ut fra kjennskap til fangeleire den sommeren. Nå var det bare mor og jentene hjemme. Den ene jenta var ofte syk. Storebror hørte de ikke noe fra enda de visste at om han var i live, og på noen måte kunne, ville han gi livstegn fra seg.

(Forts. side 7)

Den gode legen

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Tirsdag og onsdag kl. 11-15.

Adresse: POSTBOKS 3239 ELISENBERG, 0208 OSLO.

<<FOLK og LAND>> - Postboks 3239 Elisenberg, 0208